

Exotische roofdieren in Nederland

Hans Hollander, Zoogdierverseniging

Een drietal exotische soorten roofdieren wordt sinds eind jaren zestig van de vorige eeuw regelmatig in Nederland waargenomen: wasbeer (eerste waarneming in 1968), wasbeerhond (1981) en Amerikaanse nerts (1983). Deze 3 soorten kwamen op verschillende manieren in ons land terecht. Hieronder wordt per soort een overzicht gegeven van de herkomst en verspreiding, de (mogelijke) opname op de Europese lijst exoten en actuele waarnemingen. De verspreidingskaart geeft de waarnemingen van deze soorten in 2015 en 2016. Voorplanting in het wild van deze soorten vindt (nog) niet plaats.

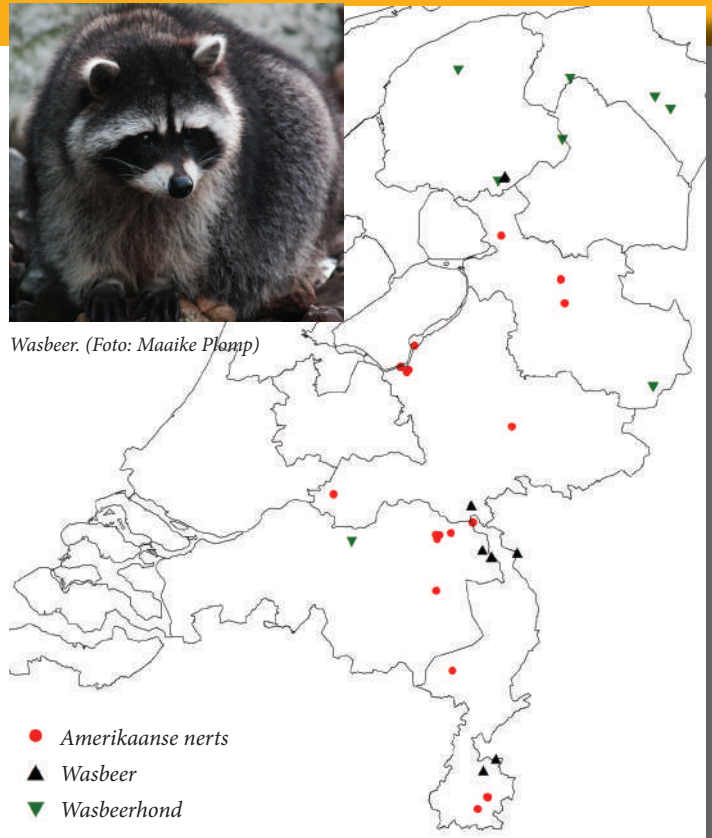
Wasbeer

De wasbeer is van oorsprong een Noord-Amerikaanse exoot die in de vorige eeuw in Duitsland en Rusland werd ingevoerd voor de bontindustrie. Zoals helaas vaker gebeurt, zijn dieren ontsnapt en uitgezet en vestigde zich een populatie. Intussen komt de soort in heel Centraal- en West-Europa voor, inclusief Nederland en België. In Nederland is nog geen sprake van een gevestigde populatie.

In Duitsland kwam de soort tot 2006 hoofdzakelijk voor in bos- en natuurgebieden in het midden en noorden van het land. Er is sprake van een 'natuurlijke' uitbreiding richting Nederland, die lijkt te verlopen via rivierdalen. Het grensgebied met Nederland is relatief dun bevolkt en vormt de rand van het areaal. Van 1970-1988 waren er circa 50 meldingen in Nederland in de oostelijke provincies. Mogelijk was een deel van deze dieren rechtstreeks afkomstig uit Duitsland. In stedelijke gebieden betreft het waarschijnlijk dieren die ontsnapt zijn uit gevangenschap of opzettelijk zijn losgelaten. Van 1995-2008 waren er slechts enkele waarnemingen, in 2008 waren er plots enkele tientallen. Daarna zakte het aantal weer langzaam in. De waarnemingen komen uit nagenoeg alle delen van het land, met uitzondering van Zeeland en de Waddeneilanden (figuur 1). In 2016 waren er 19 waarnemingen in Nederland, waarvan 9 goedgekeurd op basis van bewijs. Het aantal waarnemingen in België neemt jaarlijks fors toe. In 2006 werd de eerste wasbeer waargenomen, in 2016 werden meer dan 300 individuen waargenomen. De waarnemingen komen steeds dichterbij de Nederlandse grens.

Europese lijst: geplaatst op de Unielijst van EU-verordening 1143/2014. Link:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1141&from=EN>

Meldingen 2015 en 2016. (Bron: Zoogdierverseniging / NDDFF)

Wasbeerhond.
(Foto: Richard Witte)

Wasbeerhond

De wasbeerhond komt van nature voor in het verre oosten van Azië. Na uitzetting tussen 1928 en 1957 ten westen van de Oeral verspreidde de soort zich in Europa. In Nederland zijn de meeste dieren waargenomen in de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel, als gevolg van natuurlijke verspreiding vanuit Duitsland. Waargenomen dieren in andere provincies zijn waarschijnlijk ontsnapt uit gevangenschap. Wasbeerhonden worden regelmatig gehouden als huisdier. Een in 2016 gestarte surveillance in de vier noordelijke provincies moet meer licht brengen op de actuele verspreiding en eventuele voortplanting in het wild. De resultaten hiervan zullen in de loop van 2017 bekend worden. Het aantal waarnemingen in België is zeer beperkt. In 2016 waren er 3 waarnemingen, alle zonder verder bewijs.

Europese lijst: voorgesteld voor opname op de Unielijst van EU-verordening 1143/2014. Stemming hierover vindt waarschijnlijk plaats in april 2017.

Amerikaanse nerts

Dit is een Noord-Amerikaanse marterachtige die sinds 1920 in Europa als pelsdier wordt gehouden en sinds 1958 in het wild in Nederland voorkomt. De Amerikaanse nerts komt in Nederland vooral voor rond fokkerijen. De grootste afstand tussen waarnemingslocatie en fokkerij was 45 km. Het aantal in het wild waargenomen dieren is vele malen lager dan de aantallen die als bevrijd gerapporteerd worden.

In 2016 waren er 18 waarnemingen in Nederland, in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel, waarvan tien goedgekeurd op basis van bewijs. In België worden Amerikaanse nertsen weinig aangetroffen, in 2016 slechts één. Waarnemingen in eerdere jaren zijn veelal gedaan in de grensregio met Nederland.

Europese lijst: voor deze soort wordt een EU-ricisobeoordeling opgesteld. Dit zou uiteindelijk kunnen leiden tot opname op de Unielijst van EU-verordening 1143/2014.

Amerikaanse nerts. (Foto: Ton Hermans)

Waarnemingen doorgeven

Voer waarnemingen van deze drie exotische roofdieren, bij voorkeur met foto, in op Telmee.nl, Waarneming.nl of mail naar info@zoogdiervereniging.nl. Hiermee kunnen we de verdere verspreiding van deze soorten in Nederland goed volgen.

Pontische rododendron en Pontische azalea; geliefd en gevreesd

Leonie Tijmsma & Ruud Beringen, FLORON

Pontische rododendron in Noordwest-Europa

Pontische rododendron (*Rhododendron ponticum*) is een wintergroene struik uit de Heifamilie (*Ericaceae*), die oorspronkelijk inheems is in het uiterste zuidwesten en zuidoosten van Europa. Voor de ijstijden omvatte het areaal heel zuidelijk Europa, maar tijdens de ijstijden werd de soort naar het zuiden teruggedrongen en het areaal opgesplitst in deelarealen. Het kleinste deelareaal omvat het uiterste zuidwesten van het Iberisch schiereiland, het andere deelareaal omvat de kustgebieden langs de Zwarte zee in Turkije en Georgië en enkele kleine populaties in Bulgarije en Libanon. De plant is in de 18e eeuw geïntroduceerd in Noordwest-Europa waar zij veelal werd aangeplant op landgoederen als sierplant en beschutting voor het wild.

Rhododendron is een groot geslacht en omvat ongeveer 1000 soorten. Behalve de Pontische rododendron zijn er ook uit Azië en Noord-Amerika afkomstige soorten als sierplant in Europa ingevoerd. De soorten van het genus *Rhododendron* laten zich vrij makkelijk kruisen, en al gauw

na de introductie in Europa gingen kwekers en hobbyisten enthousiast aan de slag. Inmiddels zijn er wereldwijd meer dan 20.000 cultivars bekend, waarvan er enkele honderden ook in Nederland in de handel zijn.

Herkenning en ecologie

Pontische rododendron is een tot 4 meter hoge wintergroene struik. Als de struik 8 tot 12 jaar oud is, is ze in staat zich voort te planten. De bloeiwijze bestaat uit trossen van 8 tot 15 rozepaarse bloemen die bloeien in mei en juni. De bladeren zijn leerachtig en elliptisch tot omgekeerd lancetvormig. Iedere bloeiwijze produceert ongeveer 5.000 kleine zaadjes die door de wind zo'n 10 meter verspreid kunnen worden. De zaden zijn één jaar kiemkrachtig. In gunstige biotopen kunnen in één jaar tijd vele tienduizenden zaailingen ontstaan. Daarnaast is er sprake van vegetatieve vermeerdering door beworteling van afbuigende takken. De struiken kunnen honderden jaren oud worden.